

pridobiti več samostalnosti in neodvisnosti od magjarskih ministrov, zlasti pa tirjajo Reko in Dalmacijo. — Za avstrijsko-ogerske železnice bodo osnovana 4 ravnateljstva. Eno bo sedež imelo v Lvovu. — Iz Pole jadra vojna ladija v Kitajsko branit naših trgovcev, če se Francozi in Kitajci res spopadnejo.

Vnanje države. Najvažnejši dogodek poročajo iz Rima. Tje namreč je prišel nemški cesarjevič Friderik, obiskal kraljevsko rodbino pa ni hotel v Kvirinalskej palači prebivati, katero je kralj Viktor Emanuel bil papežu vzel. Dalje se je od palače ruskega poslanika peljal v Vatikansko palačo k papežu Leonu XIII. in pri njem ostal čez pol ure. Potem je obiskal cerkvo sv. Petra. — Ruske novine poročajo, da bo mir saj za eno leto v Evropi gotovo ohranjen. Tedaj bi se nam za 1 letom bilo vojske bati? — Bolgari dobijo gosposko zbornico 43 udov in zbornico poslancev, v katero se voli 100 poslancev. — Francozi bodo prisiljeni proti Kitajcem več vojakov poslati. Anamčani so Francozom prijaznega kralja umorili in Kitajcem naklonjenega izvolili. V Tonkingu so Francozi še smiraj tako slabi, da se ne upajo iz trdnjavic svojih. — Egipčani so poslali Baker-pašo ogledovat, bi se li kaj dalo opraviti zoper Mahdija? No, Baker-paša poroča, da bi trebalo 12000 mož, če bi se hotelo v Hartum varno prodirati. Toliko vojakov pa ni na razpolago. Zato utegne Mahdi skoraj mesto Hartum dobiti v svojo last.

Za poduk in kratek čas.

Slovenski kmet 1000 let pod nemškim gospodstvom.

V. Zadnjič je v tem sestavku korektor prezrl besedi „kolejo“ še jeden j vtakniti (koljejo) in besedici „kakor“ zbrisati sitni r. Ima se namreč brati: nemški grajščaki so se dolgo rogali slovenskemu kmetu in se hvalili v robatej pesmi, kako so jih umarjali itd. No vkljub temu prihajali so boljši časi.

Slavna Marija Terezija je precej pripomagała s tem, da se je čedalje bolj cesarsko oblast utrjevala deželno pa, kder so nemški grajščaki gospodarili, polagoma krčila. Tako je dala Štajersko razdeliti v 5 okrogov ali „krajšij“. Sedeži so jim bili: Judenburg, Bruck, Gradec, Maribor in Celje. Načelnikom, krajsijskim glavarjem, Kreishauptleute, tudi popačeno „krechtman“ zvanim, bilo je strogo naloženo kmete podložnike proti gospodom braniti, posebno proti neopravičenemu, svojevoljnemu preoblaganju z davki in dačami od strani grajščakov.

Vendar robstvovanje je še trpelo pri nas do cesarja Jožefa. Zlasti na spodnjem Štajerskem bilo je radi tega časih prav hudo. Gruntni

gospodje ali grajščaki so namreč pogosto rodbinam zemljo jemali nazaj, časih uže po smrti prvega gospodarja. Žena in otroci pa so se morali pobrati in oditi.

Pogosto so grajščaki zemljo, grunte dajali v najem, da je zemljišče, hram, pohištvo, živina itd. vse bilo grajščakovo, kmet pa samo težak. Kedar je umrl pa so žena in otroci šli si kruha prosit. Temu je cesar Jožef konec storil. On ni samo robstvo — Leibeigenschaft — povsod zatrl, ampak tudi zaukazal, da grajščaki ne smejo kmetom gruntov jemati nazaj, ampak pri rodbini pustiti tudi po smrti hišnega gospodarja. —

Očetu kmetu je toraj smel sin, hčer itd. nasledovati na zemlji, pod streho, kder se je rodil. Vendar dače, desetina, davki, tlaka in rabota je še ostala.

Cesar Jožef je tudi sploh vse davkarstvo hotel preurediti. Bilo je preveč nereda pri cesarski dači ravno tako kakor pri davkih, ki so se grajščakom itd. odrajtavali. Prvi je cesarsko gruntno dačo zaukazal Ferdinand I. Zavoljo turške vojske postajala je vedno večja in zavoljo prajzovskih bojev pod Marijo Terezijo uže neznosljiva; samo Štajerskej se je navrglo 3 milijonov goldinarjev gruntne cesarske dače. Cesar Jožef je toraj dal grunte zmeriti. Vse dosedanje dače bi imele nehati pa tudi davki za grajščake, rabota, desetina, deseti penez, gornja, vršnik, činžno zrnje, činžno vino, jajca, predivo, kapuni itd. Na mesto vsega tega bi naj stopila ena gruntna cesarska dača pa še ena gruntnemu gospodu vsako leto v penezih odrajtovalna. Toda cesar Jožef je prej umrl, kakor je to izpeljati mogel in njegovi prvi nasledniki so vse pri starem pustili. Le toliko je cesar Franc dodal, da so grajščaki morali peti del pri desetini, vršniki, raboti, desetem penezi pustiti.

Po končanih strahovitih francoskih vojskah je cesar Franc zaukazal grunte meriti in od vsakega zemljišča čisti dohodek izračunati in zapisati. Od tega se je imela cesarska gruntna dača računati.

L. 1846 bilo je to delo na Štajerskem dokončano. Tedajšnji gubernij sedanja namestnija v Gradci je po nasvetu krajsijskega glavarja Marqueta v Mariboru okoli 75.000 fl. dače Nemcem odpisal in Slovencem pripisal. Zato je štajerski slovenski kmet do leta 1882 plačal okoli 2700.000 fl. dače v državno blagajnico — preveč. (Konec prih.)

Smešnica 51. Župnik pravijo zakonskemu možu: „Kaj, vidva se hočeta ločiti?“ Ali ne vesta, da sta mož in žena eden?“ Na to jim mož odgovori: „O Gospod župnik, ko bi časih mimo nas šli, bi pač koj mislili, da nas je dvajset!“